

Christian Bastholms prædiken langfredag

Taler

Christian Bastholm
Præst

Omstændigheder

Prædikentekst: Lukasevangeliet kapitel 23, vers 26-49

Lader os i Dag, Dyrekiøbte! Retfærdiggjøre Jesu Christi Uskyldighed, imedens Jøderne fordømme ham.

Ingen Tid er beqvemmere til disse Betragtninger end denne, da vi ere komme til Golgatha, for at betragte det store Forsonings Offer for en heel Verdens Synder; hvilket, forladt af sin Gud, bespottet af Menneskene, forbandet af Loven, besværet med Millioner Synder hængde udstakt paa Korset, imellem Himmelen og Jorden.

Ingen Tid er beqvemmere end denne, da vi helligholde den høitidelige Dag, paa hvilken Solen indhyllede sig i Sorg, et gyseligt Mørke skiulde Jorden, Klipperne revnede, Jorden bævede, og de Dødes Grave aabnede sig. Ingen Tid er beqvemmere til disse Betragtninger end denne, da vi skulde føle den billigste Affsbye for det jødiske Folks Ondskab, Raadets Forvovenhed, den ypperste Præstes ugudelige Dom, og en Pilati vanhellige Hænder, som udførde den.

Paa denne Tid, siger jeg, kunne vi ikke beskæftige os med nyttigere Betragtninger, end de, vi anstille over Jesu Christi Uskyldighed. Derpaa grunder sig den Trøst, vi skulde øse af Jesu Døds Betragtning.

Er Jesus død som en Misdæder, er han opoffret for egne Synder, haver han selv fortient den Død, som blev besluttet over ham, hvor er da vor Trøst? Hvor er vort Haab? Saa ligge vi endnu i vore Synder. Og er han død selv fuldkommen uskyldig, saa er han død, den Retfærdige for de Uretfærdige, at vi skulde have i ham den Retfærdighed, som gielder for Gud.

Betragter da i Dag til eders Opbyggelse Den lidende Jesu Uskyldighed.

At Jesus Christus leed uskyldig, det bevidne saavel hans Fiender som hans Venner.

Paulus, forhen en rasende Forfølger; men nu en nidkier Forfægter af Jesu Navn, bekiender om ham; Gud haver gjort den, som ikke vidste af Synd, til Synd for os, at vi skulde blive i ham den Retfærdighed, som gjelder for Gud.

Petrus kalder ham et uskyldigt og ubesmittet Lam. Johannes vidner det samme: han er aabenbaret, at han skulde borttage vore Synder, og der er ikke Synd i ham.

Og saaledes skulde han være efter en Esaïæ Spaadom: han haver ikke gjort nogen Uret, og der er ikke fundet Evig i hans Mund. Dog, hvad opdynde vi hans Venners Vidnesbyrd, disse er dog ikke saa tilforladelige som hans Fienders; Kierlighed skiuler Synders Mangfoldighed.

Men, naar Venner og Fiender forene sig, naar disse og hine stemme overeens i det samme Vidnesbyrd, saa staar vort Beviis først sin fuldkomne Styrke.

Det sidste sørgelige Optrin i Jesu Liv aabnede sig nu; Tiden nærmede sig, da han skulde døe, den Retfærdige for de Uretfærdige; Jesus omslæbes fra Caiphas til Pilatus, fra Pilatus til Herodes; Døds-Dommen var fældet, i det mindste i deres Forsæt; det galt ikkun at finde en sandsynlig Aarsag; uden al Aarsag kunde man dog ikke dræbe et Menneske, man maatte dog kunne vaske sine Hænder i Uskyldighed.

Nogle falske Vidner fremstilles; thi hvad køber man ikke for Penge? Den ene sagde, at han havde udgivet sig for en Guds Søn, den anden, at han havde sagt: han vilde nedbryde Templet, og i tre Dage igien oprette det.

Disse vare vel unægtelige Sandheder, hiint havde han beviist i sit hele Liv, og dette i sin Opstandelse; men Jesus taug; her vilde Forsvar have været overflødig; Herrens Raadslutning skulde gaae i sin Opfyldelse; Dommen blev fældet, og det hele Folk istemmede den: korsfæst, korsfæst ham.

Men imedens denne forskrækkelige Dom blev fældet, for hvilken hele Himmelen bævede, hvor mange herlige Vidnesbyrd om Jesu Christi

Uskyldighed lydede ikke fra alle Kanter. Judas, denne ulyksalige Forræder af denne ubesmittede Uskyldighed, maatte gjøre Begyndelsen, og aflægge denne Bekiendelse for det store Raad: jeg haver gjort ilde, at jeg haver forraadet uskyldigt Blod.

Pilatus maatte mere end sex gange bekiende: at han fandt ingen Skyld, og ingen Aarsag til Døden hos ham.

Hans Hustrue lod ham sige: hav intet at gjøre med denne Retfærdige. Herodes maatte hænge et hvidt Klæde om ham, som et Sindbillede paa hans Uskyldighed, og sende ham igien tilbage til Pilatus. Høvedsmanden og de andre Tilskuere ved hans maatte aflægge dette offentlige Vidnesbyrd: sandelig, denne var Guds Søn. Saaledes trængde Sandheden igiennem til Trods for Fiendskab og Misundelse; saaledes maatte Venner og Fiender stemme overeens i at bevidne Jesu Christi Uskyldighed.

Hvad Under, om han, støttende sig paa sin gode Samvittigheds Vidnesbyrd, stod saa frimodig, saa ubevægelig midt iblant sine rasende Fiender, liig en Klippe, der skiuler sine Rødder i Afgrunden; thi hans Gierninger taledes for ham. De Gierninger maatte være uskyldige, som ikke sigtede uden Menneskenes Lyksalighed og til Skabernes Ære. Det var Hensigten af alle Jesu Gierninger, det var Drivefiæren i alle hans hellige Bestræbelser; det var Øiemeedet af hans hellige Lærdomme.

Alle hans Under vare ligesaa Beviser paa hans ømme Hierte, hans inderlige Medlidenhed, hans almindelige Menneske Kierlighed. Ved hans haand faae de Blinde, de Døve hørde, de Maalløse taledes, de Lamme gik, de Spedalske rensedes, de Døde stode op. Men den, som gjorde de Blinde seende, han kunde jo og gjøre de Seende blinde; den, som gav de Døve deres Hørelse, han kunde jo og betage de Hørende deres; den, som gjorde de Maalløse talende, han kunde jo og gjøre de Talende maalløse; hvorfor haver han da ikke indhyllet sine store Gierningers Foragtere i en evig Blindheds Nat?

Hvorfor læse vi aldrig, at han berøvede sine dadlesyge Tilhørere en Evne, som de saa skammelig misbrugde? Hans forvovne Fiender, som bespottede hans Guddom, hvorfor lod han ikke Tungen visne i deres Munde? Hvorfor taledes han ikke Almagtens Stemme til hans Fiender, at de forgik? Nei, Øiemeedet af hans store Gierninger var Menneskenes Frelse, ikke deres Fordervelse. Et værdigt

Mønster for dem, som bære Jesu Christi Navn! Af hans Mund alene kan denne ædelmodige Kierligheds Lov høres: elsker eders Fiender, velsigner dem, som eder bande, gjører dem godt, som eder hade, beder for dem, som overfalde og forfølge eder.

Ingen Bøn gik ubønhørt tilbage; ingen Nødlidende blev efterladt trøstesløs; intet Sted var uden Vidnesbyrd om hans velgiørende Almagt; kunde Christus da ikke med guddommelig Frimodighed træde op iblant alle sine Fiender, og opfordre dem til Vidnesbyrd: hvo iblant eder kan bevise mig om nogen Synd.

Vilde hans Fiender end nægte dette, saa skulde Jerusalems Gader, de offentlige Landeveie, Landsbyerne i Juda, de opvakte Døde, de Blinde, de Lamme, de Døve og de Stumme, hvilke Jesu helbredende Haand havde hjulpet, de skulde staae op og vidne imod dem.

Men, som Jesus Christus ved alle sine Gierninger søgte sine Menneskers Lyksalighed, saa var hans Faders Ære ogsaa det andet store Maal for alle hans hellige Bestræbelser. Jeg, siger han selv, jeg ærer min Fader, og I vanære mig; jeg søger ikke min Ære, der er een, som søger den, og dømmes; dersom jeg ærer mig selv, er min Ære intet. Mange kunde være nyttige, velvillige, tjenstfærdige; men see vi hen til Hensigten, hvad søge de da? Ikke Herens Ære, men deres egen. Jesus blev uskyldig endog i dette Stykke; sagde han det ikke reent ud til sine Tilhørere: de Ord, som jeg taler, de taler jeg ikke af mig selv, men Faderen, som er i mig, han gjør disse Gierninger.

Mange kunde i deres Ensomhed, adskilt fra Verden, ydmyge sig for Herren, prise den Uendelige, ophøie hans Velgierninger, men i deres Medmenneskers Paasyn, just der, hvor de skulde være meest veltalende, der ere de stumme. Men, naar Jesus vilde prise sin Fader, saa søgte han just offentlige Steder, talrige Forsamlinger. Tiden skulde mangle os, dersom vi vilde føre eder igiennem alle de Steder, hvor denne store Undergiører i dyb Ærbødighed nedbøiede sig i Støvet for at ophøie sin Fader. Seer ham hidset, hvor han iblant en utallig Sværm af Venner og Fiender opløfter sine Øine til Himmelen, og anraaber sin Fader: Timen er kommen, forklar din Søn, at din Søn skal forklare dig; ligesom du haver givet ham Magt over alt Kiød, paa det alt det, som du haver givet ham, dem skal han give et evigt Liv.

Men dette er det evige Liv, at de kiende dig, den eneste sande Gud, og den, du

udsendte, Jesum Christum. Jeg haver forklaret dig paa Jorden, jeg haver fuldkommet den Gierning, som du haver givet mig, at jeg skulde gjøre. Forklar du mig og nu, Fader, hos dig selv, med den Klarhed, som jeg havde hos dig, før Verden var.

Hvilken Ydmyghed, mine Venner! Hvilken Ærbødighed, hvorledes tilintetgjører han sig selv, at hans Fader skulde være alt. Hvad føle I, ved at see Jesum nedbøiet i Støvet, hvilke Følelser besiele eder! Er det Beundring over Jesu Ydmyghed, der med alle sine Gierninger ikkun søgde sin Faders Ære! Eller føle I dog frem for alle de øvrige Herrens Skabninger ikkun have dette Fortrin, at I ved Herrens Storheds og Uendeligheds Betragtning kunde i Støv og i Aske bekiende edere egen Ringhed og Nedrighed.

Jesus Christus var uskyldig i sine Handlinger, da han ikkun søgde sine Menneskers Lyksalighed og sin Faders Ære; men han var ligesaa uskyldig i sine Lærdomme. Hvad var Hensigten af Jesu Lære? Har han maaskee søgt at gjøre Undersaatterne oprørske imod deres retmæssige Øvrighed? Nei, giver Keiseren, hvad Keiserens er, og Gud, hvad Guds er, det var hans Lærdom. Haver han søgt at afskaffe dette Folks gamle Love? Nei, jeg er ikke kommen for at afskaffe Loven og Propheterne, jeg er ikke kommen for at afskaffe, men for at opfylde dem; det var hans egen Bekiendelse. Haver han søgt at indføre en nye Religion i Verden? Nei, Jesu Religion var den samme, som man fra Syndefaldet af havde prædiket i Verden, at Qvindens Sæd skulde sønderknuse Slangens Hoved, at det faldne Menneske ikkun ved en fremmed Forsoning kunde optages i sin Guds Naade.

Haver han indført Laster, haver han fødet vor naturlige Vanart, haver han smigret vore kiødelige Lyster? Hvad! Skulde man da have søgt hans Død? Nei, aldrig haver en Lærer trængt saa dybt ind i det menneskelige Hierte, for at udrødde det Onde tillige med Roden. Den, som uden Aarsag vredes paa sin Broder, er i hans Øine en Morder; den, som seer paa en Qvinde at begiere hende, er i hans Øine en Hoerkarl. Vi skulde elske vore Fiender, velsigne dem, som forbande os, gjøre dem godt, som os hade, bede for dem, som overfalde og forfølge os. Det var Jesu Christi Lærdom.

Skulde det ikke være nok til at overbevise eder om denne velgiørende Lærers Uskyldighed? Eller hvorledes skulde jeg ellers overbevise eder om samme? Jeg maatte da igiennemgaae de fire Evangelier, jeg maatte udmærke enhver Lærdom i sær, vise eder deres Overensstemmelse med Fornuften, deres nyttige Følger,

deres Indflydelse paa Staten, paa det almindelige Vel, paa Menneskets nærværende og tilkommende Lyksalighed; og, naar skulde jeg da ophøre at tale? Dog foreener hele Jesu Christi Lærdom sig i disse Ord, som i deres Middelpunkt: du skal elske Herren din Gud af dit ganske Hierte, at din ganske Siel, af al din Styrke, og af dit ganske Sind.

Du skal elske din Næste som dig selv. Hvad finder vor Dadlesyge at udsætte paa disse Lærdomme! Kunde Jesus ikke med uforskrækket Mod opfordre alle sine Fiender til Vidne: hvo iblant eder kan overbevise mig om nogen Synd! Men dersom jeg siger Sandhed, hvorfor troe I mig ikke? Hvad Under, om hans forbittrede Fiender her maatte svare ved Skiildsord i Stedet for Beviser. Jesu Lærdomme vare en uafbrudt Kiede af Sandheder, Sandheder, opklarede ved Guddommens Lys, Sandheder, som afsprede Hedenskabet og Jødedommets Taager, Sandheder, som vare understøttede med de tydeligste Beviser, nu med Spaadomme, nu med Under; Sandheder, som til alletider have udholdet Fornuftens skarpeste Prøve; Sandheder, der, som en Ild, trængde ind i Menneskets Inderste, og, krydrede med de kierligste løkkelser og de ømmeste Paamindelser, bemægtigede sig Gemytterne.

Hvad Under da, at hans Tilhørere gave ham det Vidnesbyrd: intet Menneske haver talet som dette Menneske. Bevæbnet med disse Sandheder, antændt med guddommelig Nidkierhed, seer jeg ham ile til Menneskenes Frelse fra Stad til Stad, fra Landsbye til Landsbye, fra Nazareth til Capernaum, fra Capernaum til Jerusalem, fra Jerusalem til Tyrus, fra Tyrus til Sidon; allevegne ved Sandhedens Lys at igiennembryde Vankundigheds Mørke, at bestride Fordomme, at nedslaa Halsstrarrighed, at sætte Troe, Dyd og Retskaffenhed paa sin forladte Throne, og i sine Fodspor at efterlade sig Ruinerne af Mørkhedens og Lasternes Rige.

Jeg seer ham i Jerusalems Skoler omringet med en talrig Sværm af Pharisæer, Sadducæer, Skriftkloge, Herodianer, at kæmpe med Overtroe, Vantro, Skinhellighed, Ryggesløshed, at tilbagedrive spidsfindige Indvendinger, at opløse Tvivl med guddommelig Viisdom; jeg seer ham i Jødernes Tempel, snart ved Formaninger, snart ved Bestraffelser, nu ved Løkkelser, nu ved Trusler at nedslaae sine Fiender, at beskæmme Falskhed, og alletider seierrig at gaae ud i Følge med sine overvundne Fiender.

Og hvad søgde han ved saa megen Kamp og Strid, ved saa mange hellige Taler, og saa mange utrættelige Bestræbelser? Hvad sagde han derved? Han vilde føre Mennesket til Kundskab, ved Kundskab til Dyd, ved Dyd til Lyksalighed; men

en udødelig Lyksalighed. Og denne Menneskenes Velgiører, i hvis Lys vi endnu vandre, hvis Velgiøringer vi endnu nyde, han skulde være et Offer for Jøderne Rasen! Hvor uskyldig!

Og, hvad tale vi om Jesu Levnet selv? Hvad tale vi om den Taalmodighed, han viiste i alle legemlige og aandelige Lidelser? Hvad om den Sagtmodighed, med hvilken han omgikkes sine Fiender. Man bandede ham, han velsignede; man forfulgte ham, han taalede det. Petrus, denne lykkelige Tilskuer af saa stort et Mønster, bevidner det: han haver ingen Synd giort, der blev ikke funden Svig i hans Mund; han skieldede ikke igien, da han blev skieldet, han truede ikke, da han leed. Hvad tale vi om den Forsonlighed, med hvilken han ansaa sine Fiender, der havde opoffret ham til Døden: Fader! Forlad dem; thi de vide ikke, hvad de giøre; det var den Korsfæstedes Bøn.

Hvad vilde vi ikke sige, dersom Tiden tillod det, om Jesu Christi Hengivenhed i sin Faders Villie! Det sidste frygtelige Øieblik nærmede sig, da Millioner Menneskers Synder skulde lægges paa ham; Dødens Baand omgave ham, Belials Bække forskrækkede ham, han smagede Retfærdighedens bittre Kalk, han begyndte at skielve og at bæve, hans Siel var bedrøvet indtil Døden, overvældet af Dødens Angst faldt han ned paa sit Ansigt, og raabde: min Fader! Er det mueligt, saa lad denne Kalk gaae fra mig, dog ikke som jeg vil, men som du vil. Helligste Forløser! Med hvilket Billede, men hvilken Lignelse skulde vi levne nok kunne afskildre denne din ubesmittede Uskyldighed! Skulde vi hente dette Billede fra Paradiis, dette den første Uskyldigheds lykkelige Opholdsted? Eller fra de fuldkomne Retfærdiges Boelig, som nu tilbode dig med frydende Hierter? Hvor livløst vilde dette Billede ikke være! Hvor mat denne Lignelse! Hvor lidet kunne vi sige om dem, hvor meget om dig? Nei, du kan ikkun afbildes ved dig selv, du kan ikkun lignedes med dig selv! Og dog skulde du være et Offer for dine Fienders Rasen; hvor uskyldig var denne Død!

Hvad behøve vi da mere Vidnesbyrd, saaledes kunde vi sige i en god Meening, hvad det store Raad i Jerusalem sagde i en ond, hvad behøve vi mere Vidnesbyrd om denne ubesmittede Uskyldighed, om denne fuldkomne Hellighed? Hans Venner, hans Fiender, hans Ord, hans Gierninger vidne derom. Og hvilken en salig Trøst føle ikke vore Hierter af denne Overbeviisning: at vi have en ypperste Præst, som var hellig, uskyldig, ubesmittet, afskilt fra Syndere, som var høiere end Himlene; hvilken det ikke var nødvendigt, som hine ypperste Præster, først at offere for deres egne, og derefter for Folkets Synder. Nei, her er død den

Retfærdige for de Uretfærdige, den Uskyldige for de Skyldige; hvilken en Trøst for os, naar Samvittigheden truer, naar Loven forbander os, naar Sinai tordner. Hvor er da den, som anklager os, Gud er den, som retfærdiggjør, hvor er den, som fordømmer, Christus er den, som er død?

Hvilken en salig Trøst for eder paa eders Dødsseng; ja da, da vil denne Trøst først blive ret salig for eder, da vil den først smages i alle sine Vederqvælgelser, naar I her, her paa Randen af Evigheden kaste et Blik tilbage i eders forbigangne Liv, og eet ind i det Tilkommende; naar I her see et Liv, besmittet af Vanhellighed, her see saa mange overtraadte Pligter, og saa mange uopfyldte; hisset see en Gud, en Overherre, en Dommer; og I skulde stilles for denne Domstoel, og eders Regnskab skal aflægges, og eders Løn skal uddeles.

Hvad Trøst, hvad oplivende Trøst vilde I da ikke føle af denne Sandhed, at Jesu Lidelse var uskyldig, og just derfor en forsonende Lidelse. Denne Overbeviisning maae ledsage eder i Dag ind under Jesu Kors, for at begræde hans smertelige Død, da vil hans Forsonings Død først blive eder dyrebar, da see I først eders Synder, for hvilke han blev opoffret, i deres fulde Afskyelighed.

Lader disse Betragtninger paa denne Dag være en Deel af eders vigtigste Beskæftigelser; sammenligner eders Skyld med Jesu Christi Uskyldighed, det Liv han forhvervede eder, med den Død, han selv blev underkastet. Gjører, gjører eder disse hellige Sandheder alt mere og mere levende; opvarmer derved eders Indbildning, men endnu mere eders Forstand; sætter alle eders hellige Lidenskaber i Bevægelse, indtil eders Hierter blive lutter Kierlighed, Taknemmelighed, Fryd og Glæde over ham. O! I Christne, forløste Christne! Dersom en hellig Eensomhed ofte er nødvedig for eder, skulde det da være anstændigt nu at adspredde eders Tanker i den vilde, sværmende Verden, nu, da eders Midler, slagen af Retfærdighedens Lynild, væder Støvet i Gethsemane med Dødens Sved; da vi fra Biergene, disse stumme Tilhørere af Jesu Veeklager, høre Gienlyden af disse skielvende Sukke: min Fader! Er det mueligt, saa lad denne Kalk gaae fra mig, dig ikke som jeg vil, men som du vil. Christne, forløste Christne! Hvorledes er det eder mueligt paa denne Dag at glæde eder i vilde sandselige Forlystelser, imedens eders Forsoner, besværet med eders Synder, bøiet under Korsets Byrde, henføres til Golgata, for at opoffres sin Faders Retfærdighed.

Hvorledes kunne vi forlade Jesum med vore Tanker, imedens han, forladt af sin

Fader, bespottet af sine Fiender, begrædt af sine Venner, i Dødens gyselige Nat udraaber: min Gud, min Gud! Hvorfor haver du forladt mig? Hvorfor bløde ikke vore Hierter ved dette sørgelige Syn? Hvorfor forvandles ikke vore Øine til Taares Kilder? Fordi vi ikke levende nok forestille os Jesu Christi Uskyldighed, fordi hans uskyldige Dødsmerter ikke ere os malede levende nok for Øinene.

Vi lee, imedens Forløseren græder; vi glæde os, imedens hans Siel er bedrøvet indtil Døden; vi afsprede os i Verden, imedens han hænger saaret og blodig imellem Himmelen og Jorden, forladt af hiin, bespottet af denne. O! Guddommelige Forløser! Lad din forbarmende Stemme, som fordum paa Korset nedstrømmede af dine hellige Læber, endnu, endnu i Dag tale for os i dine Saliges Boeliger: Fader! Forlad dem, thi de vide ikke, hvad de gjøre. Amen.

Kilde

Det Kongelige Bibliotek

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Anden tekstrække, Langfredag, Oplysningstiden, Prædiken, Prædikener fra 1700-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/christian-bastholms-praediken-langfredag>